

býti chráněni obchodní věřitelé dlužníkovi, kteří mu ku provozování jeho podniku poskytli úvěr, nebo jinaké výhody, očekávající, že podnik bude mu pramenem výdělku a platební mohoucnosti, a jimž záleželo na tom, aby jejich pohledávky byly spjaty s podnikem samým, byly základem dalšího obchodního spojení a tvořily pasivní součástku obchodního jeho majetku. Úmyslem zákonodárcovým bylo tedy, by obchodní věřitelé dlužníkovu podniku byli zajištěni při převodu závodu, poněvadž pravidelně z výtěžku, za podnik docíleného, uspokojení svých pohledávek nedocházeli. Ustanovením Šu 1409 obč. zák. mělo býti vyhověno oprávněným zájmům věřitelů podniku (majetku) dlužníkovu, by tento i po převodu na jiného majitele byl zárukou za splnění obchodních dluhů dřívějšího podnikatele a proto byl tímto předpisem zavázán přejímatel podniku k bezprostřednímu zaplacení takových dluhů, k podniku náležejících, ovšem s obmezením, že mu při převodu podniku známými byly, neb známými býti musely. Že nároky žalobcovy nemají této právní povahy, usoudily správně již oba nižší soudy, neboť pokud žalobce se domáhá zaplacení služného za předčasně zrušení námezdní smlouvy žalovaným spolkem, nejde tu vůbec o nárok, který by příslušel žalobci proti dřívějšímu majiteli podniku, nýbrž odvozuje jej žalobce ze sporné smlouvy se žalovaným spolkem, která však, jak nižšími soudy bylo zjištěno, vůbec platně ani nevznikla a stačí tu odkázati ku správným důvodům odvolacího soudu, jež vývody dovolacími nikterak oslabeny nebyly. Než ani pro nárok druhý, odbytné, nemůže se žalobce dovolávati ustanovení Šu 1409 obč. zák., poněvadž nejde tu o dluh ze spojení dřívějšího majitele biografu s věřiteli tohoto obchodního podniku, jaké má na mysli předpis Šu 1409 obč. zák., nýbrž o odškodňovací nárok za předčasně přerušení námezdního poměru mezi žalobcem a dřívějším majitelem podniku Hanušem D-em smlouvou založeného a jest tu přisvědčiti správným důvodům prvního soudu a k nim odkázati. Buduje-li tedy žalobce své nároky jen na zákonném ustanovení Šu 1409 obč. zák. o převzetí dluhů podniku (jmění) novým nabyvatelem jeho, právem nižší soudy žalobě nevyhověly. Lze proto s tohoto právního hlediska pominouti dovolací vývody žalobcovy, doličující, že žalovaný spolek o existenci smlouvy o odbytném při náležité obezřetnosti zvěděti musel.

Čís. 2603.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Zaměstnanci přísluší nárok proti poslednímu zaměstnavateli i tehdy, stal-li se zaměstnanec výdělku neschopným až po vystoupení ze služby, a dříve, než si našel novou službu.

(Rozh. ze dne 8. května 1923, Rv II 567/22.)

Žalobce byl od 1. ledna 1883 do 1. září 1911 zaměstnancem na velkém majetku pozemkovém u cukrovarnické firmy K. a byl pojištěn u pensijního ústavu průmyslu cukrovarnického. Po vystoupení ze služby

u firmy K. zůstal nadále pojištěn u téhož pensijního ústavu a nebyl již nikde zaměstnán. V roce 1913 stal se žalobce výdělkem neschopným a bylo mu pak vypláceno výslužné pensijním ústavem průmyslu cukrovarnického. Žalobce, již domáhal se na nástupci firmy K. placení zaopatřovacích požitků dle zákona čis. sb. 130/21, procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud ji zamítl. Důvody: Podle názoru odvolacího soudu nespadá žalobcův nárok na zvýšení zaopatřovacích požitků vůbec pod zákon ze dne 18. března 1921, čis. 130 sb. z. a n., neboť žalobce nepožívá takovýchto požitků z důvodu trvalého služebního poměru na velkém pozemkovém majetku (§ 1 lit. a) a nenabyl ani nároku na vyplácení pense z tohoto důvodu dříve, nežli zákon počal působiti (§ 1, lit. b) zákona). Není totiž mezi stranami sporu, že žalobce, vystoupiv ze služeb firmy K., ať již 1. prosince 1911 anebo teprve 15. března 1912, v pojištění, z kterého mu plynou jeho zaopatřovací požitky, pokračoval dobrovolně podle §u 28 zákona o pens. poj. a že mu pro ztrátu výdělečné způsobilosti byl poukázán požitek invalidního důchodu se zpětnou platností teprve od 1. srpna 1912. Tehdy žalobce již, jak je nesporno, ve službách firmy K. vůbec nebyl. Nezáskal tedy požitku zaopatřovacího z důvodu trvalého služebního poměru na velkém pozemkovém majetku, nýbrž z důvodu svého osobního poměru k pojišťovně, založeného dobrovolným převzetím závazku platiti pojišťovací příspěvky ze svého. Jen tento jeho osobní poměr k pojišťovně byl dobrovolným pokračováním v pojištění podle §u 28 zák. o pens. poj. zachován a nikoliv též služební poměr k velkému pozemkovému majetku. Zánikem tohoto služebního poměru zanikla též všechna žalobcova práva z něho vůči zaměstnavateli a bylo žalobci úplně zůstaveno, chce-li si založiti osobní poměr k pojišťovacímu ústavu a jak dlouho chce v tomto pokračovati (§§ 25 a 30 zák. o pens. poj.). Nepobírá-li tedy žalobce, jak právě doličeno, zaopatřovacích požitků z důvodu trvalého služebního poměru na velkém pozemkovém majetku, není tu ani předpokladu pro zvýšení těchto požitků podle lit. a) §u 1 zákona ze dne 18. března 1921, čis. 130 sb. z. a n., které zákonné ustanovení na tuto skupinu bývalých zaměstnanců na velkém pozemkovém majetku je omezeno. Stejně není předpokladů podle lit. b) tohoto zákonného ustanovení, o které by bylo snad lze žalobní nárok opírat, proto, že žalobce, i když toho času nepožívá zaopatřovacích požitků ve smyslu odstavce a, přece nabyl nároku na ně, nežli zákon počal působiti, a to tím, že ještě za trvání služebního poměru k firmě K. pozbyl výdělečné způsobilosti. Ale je nesporno, že zaopatřovací požitky podle pensijního zákona žalobci přiznány byly ode dne 1. srpna 1912 na základě jeho přihlášky ze dne 3. července 1911, je proto podle §u 9 zákona o pens. poj. pokládati tento den za den ztráty způsobilosti. Měl-li žalobce za to, že za den ztráty bylo pokládati některý dřívější den, spadající ještě v dobu, když služební poměr trval, bylo na něm, aby to podle §§ 74 a 75 zák. o pens. poj. včas uplatnil. Promeškav 6měsíční lhůtu k tomu danou, nemůže ani nyní správnost tohoto výroku napadati. Jest proto míti za nezvratně zjištěno, že žalobce pozbyl výdělečné způsobilosti po skončení služebního poměru a že nároku na pensí z důvodu trvalého služebního poměru na velkém pozemkovém majetku nenabyl ani podle

lit. b). Než, i kdyby se přes to vše mohlo míti za to, že žalobcův nárok spadá pod zákon čís. 130 sb. z. a n., nemohl by jej žalobce uplatňovati proti žalované firmě. Zcela správně poukazuje odvolání na ustanovení Šu 11 jak zákona samého tak i prováděcího nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., že plniti požitky podle tohoto zákona je povinen zaměstnavatel, u něhož počala nebo v případě lit. b) Šu 1 má počítí výplata zaopatřovacích požitků, neboli jinak řečeno, u něhož žadatel vstoupil do neaktivního poměru. Že žalobce u žalované firmy nebo jejího právního předchůdce, firmy K. vůbec nevstoupil do neaktivního poměru a že u nich vůbec nepočala výplata jeho zaopatřovacích požitků, bylo již doličeno. Skončilť služební poměr u firmy K. předčasným rozvázáním ve vzájemné shodě smluvních stran již 1. prosince 1911 aneb 15. března 1912, za všech okolností tedy dávno před 1. srpnem 1912, od kterého žalobce začal pobíratí pensí. Vykládati zákon tak, že povinen jest zaopatřovací požitky plniti vždy poslední zaměstnavatel bez ohledu na to, zda výplata pense u něho počala a žadatel u něho vstoupil v neaktivní poměr, přičilo by se jednak doslovu zákona a vedlo by mimo to k důsledkům, odporujícím požadavku spravedlnosti a slušnosti. Bylať by tím dána možnost, že by zaměstnavatel, jenž kdysi svého zřízence snad po sebe kratší službě propustil pro třeba nejhrubší porušení služebních povinností i bez výpovědi, byl přes to povinen, na jeho pensí mu nyní doživotně dopláceti, kdyby si zřízenec ten již nebyl našel jiné služby a zatím dobrovolně pokračoval v pojišťování až do ztráty výdělečné způsobilosti. Že v žalobcově případě důvod zrušení služebního poměru byl jiný, je pro posouzení věci samé bez významu. Rozhoduje jen, u koho nastala ona změna v postavení žalobce, že z aktivní služby, aniž by služební poměr jinak byl zrušen, přestoupil přímo do poměru neaktivního a proto počal brátí místo platu zaopatřovací požitky.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Uplatňujíc dovolací důvod čís. 4 Šu 503 c. ř. s., jest dovolání v právu. Jest nesporno, že žalobce byl od 1. ledna 1883 do svého vystoupení ze služby u firmy K., tedy do 1. prosince 1911 nebo 15. března 1912 úředníkem na velkém majetku pozemkovém. Tímto jeho zaměstnáním vzešel mu dle zákona ze dne 16. prosince 1906 čís. 1 ř. zák. z r. 1907 nárok, by byl pojištěn pro případ invalidity a stáří, tedy nárok na zaopatřovací požitky. Ze spisů pensijního ústavu cukerního průmyslu, u něhož jako u náhradního ústavu byl žalobce pojištěn od 1. července 1895, jest patrné, že zaopatřovací požitky byly mu vyměřeny na základě celé doby, po kterou byl členem pensijního ústavu, nejen podle doby, po kterou, vystoupiv ze služby firmy K., pokračoval dobrovolně v pojištění, nýbrž i podle doby jeho předchozí služby, počínajíc od 1. července 1895. Okolnost, že pokračoval dobrovolně v pojištění, měla jen ten význam, že si uchoval čáky již získané, ale čáky ty získal svou trvalou službou na velkém majetku pozemkovém. Nelze proto přisvědčiti mínění odvolacího soudu, že žalobce nepožívá zaopatřovacích po-

žitků z důvodu trvalého služebního poměru na velkém majetku pozemkovém, nýbrž z důvodu osobního svého poměru k pojišťovně, založeného dobrovolným převzetím břemene, platiti pojišťovací příspěvky ze svého, nýbrž správným jest opak, že základem jeho nároku na pensí jest jeho trvalá služba jako hospodářského úředníka. Z toho plyne, že žalobce má právo na úpravu požitků dle zákona ze dne 18. března 1921 čis. 130 sb. z. a n. Když však tomu tak, musí tu býti někdo, kdo jest povinen, žalobci zvýšené požitky vypláceti, a jím nemůže vzhledem k předpisu Šu 11 cit. zák. býti nikdo jiný, než poslední zaměstnavatel žalobcův pokud se týče žalovaná jako jeho právní nástupkyně. V Šu 11 se ovšem praví, že plniti požitky, v zákoně uvedené, jest povinen zaměstnavatel, u něhož počala výplata zaopatřovacích požitků, nebo-li, jak to vyjadřuje prováděcí nařízení, zaměstnavatel, u něhož oprávněný vstoupil do neaktivního poměru. Odvolací soud usuzuje z tohoto ustanovení, že žalobce nemůže zvýšené požitky žádati na žalované, poněvadž nepřestoupil z jejích služeb přímo do výslužby, nýbrž stal se k výdělků neschopným až po vystoupení ze služby. Tento slovný výklad zákona vede však k nerozluštitelnému rozporu s Šem 1 cit. zák. a k výsledku, odporujícímu zřejmě úmyslu zákona, neboť účelem zákona jest zabezpečiti existenci všech zaměstnanců, kteří byli pensionováni (vstoupili v neaktivní poměr) ještě před působností zákona. Dlužno proto míti za to, že zákonu tanul na mysli jen pravidelný případ, že zaměstnanec vstoupil přímo ze služby v neaktivní poměr, a že zásada tam vyslovená, že požitky plniti jest povinen poslední zaměstnavatel, platí i v případě, kdy zaměstnanec se stane invalidním po vystoupení ze služby a než nastoupí službu jinou. Odvolací soud míní, že by nebylo slušno a spravedливо, ukládati poslednímu zaměstnavateli toto břemeno, poněvadž by pak i zaměstnavatel, jenž kdysi svého zřízence snad po sebe kratší službě propustil pro třeba nejhrubší porušení služebních povinností i bez výpovědi, byl přes to povinen, na jeho pensí mu nyní doživotně dopláceti. Než okolnost, že zaměstnanec byl od některého ze svých zaměstnavatelů propuštěn ze služby, nepřichází při posuzování nároku zaměstnancova na výslužné vůbec v úvahu, poněvadž není zákonem uznána za duvod, rušící jeho nárok na pensí, a zajisté by se přičilo mnohem více požadavkům slušnosti a spravedlnosti, kdyby zaměstnanec, který mnohá léta věnoval službě na velkém majetku pozemkovém, neměl míti nároku na slušnou úpravu svých zaopatřovacích požitků jen pro nahodilou a jím nezaviněnou okolnost, že se stal k výdělků neschopným v době po vystoupení z dosavadní služby, než si našel místo jiné. Odvolací soud, uznáv, že žalobce nemá nároku na úpravu zaopatřovacích požitků podle zákona ze dne 18. března 1921, čis. 130 sb. z. a n., neposoudil tudíž věc správně po stránce právní.

Čís. 2604.

Projednal-li pozůstalost kancelářský úředník, jest řízení zmatečné, aniž je lze dodatečně schváliti.

Zrušeno-li vyšším soudem usnesení, jímž byly nařízeny knihovní vklady, nikoliv však vklady samy, nelze naříditi knihovnímu soudu jich výmaz.

(Rozh. ze dne 9. května 1923, R I 394/23.)